

14.1.2019

Dnro 160/61/18

EDUSKUNTA
Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Viite:

Hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 20.12.2018
Asiantuntijakuuleminen 16.1.2019 klo 10:15

HE 214/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

ASIA

Hallintovaliokunta on 20.12.2018 pyytänyt asiantuntijalausuntoa Valtakunnansyyttäjänvirastolta koskien hallituksen esitystä rahankeräyslaiksi ym. HE 214/2018 vp.

Asia liittyy Valtakunnansyyttäjänviraston toimialaan lähinnä siltä osin kuin kysymys on esitetyn lain vastaisten menettelyjen kriminalisoinneista.

LAUSUNTO

Rangaistussäännöksistä:

Hallituksen esityksen (s. 76) mukaan esitykseen on tehty oikeusministeriön esittämät täsmennykset koskien rangaistussäännöksiä. Esityksen (s. 150) mukaan rahankeräysrikoksen alaa on joiltain osin tarkoituksellisesti supistettu. On lainsäätäjän harkinnassa mitkä menettelyt se kriminalisoi ja kuinka ankarasti. Tähän ei ole mainitsemista.

Tietynlainen epäjohtonmukaisuus kuitenkin liittyy seuraavaan. Voimassa olevan lain mukaan rahankeräysrikokseen syyllistyy esimerkiksi antamalla lupaviranomaiselle väärää tietoa seikasta, joka on omiaan vaikuttamaan rahankeräyslupan saantiin tai vastaavasti jättämällä ilmoittamatta olosuhteiden muuttumisesta. Hallituksen esityksen (s. 148) mukaan tästä erilliskriminalisoinnista luovuttaisiin, koska tällainen väärän tiedon antaminen on muutoinkin rangaistavaa rikoslain 16 luvun 8 §:n mukaisen väärän todistuksen antamisena viranomaiselle.

Rikoslain väärän todistuksen viranomaiselle antamista koskevan rangaistussäännöksen mukainen enin rangaistus on kuitenkin merkittävästi alempi (enintään 6 kuukautta vankeutta) kuin mitä rahankeräysrikoksesta on säädetty ja esitetään säädettäväksi (2 vuotta vankeutta). Kriminalisointi on toissijainen, eikä se kattavuudeltaan vastaa sitä, mitä rahankeräysrikoksena on nykyisin muuttuneiden tietojen ilmoittamatta jättämisen osalta rangaistavaksi säädetty.

Olisi syytä harkita, pitäisikö harhaanjohtavien tietojen antaminen lupaviranomaiselle ja näin saatuun lupaan perustuva laillinen rahankeräys

14.1.2019

Dnro 160/61/18

(tai ilmoituksenvarainen pienkeräys) voimassa olevan säännösten mukaisesti rinnastaa rangaistusarvoltaan samanarvoiseksi kokonaan luvatta järjestetyn laittomaan rahankeräyksen kanssa. Rahankeräyksellä saatuja varoja lienee mahdollista käyttää nimenomaisesti siihen tarkoitukseen mihin rahankeräyslupalupa on saatu ja mihin käyttöön niitä yleisöltä on pyydetty silloinkin, kun itse lupa on hankittu väärillä tiedoilla (esimerkiksi annettu lupaviranomaiselle hankkeen yleishyödyllisyyden arviointiin liittyvää väärää tietoa tai annettu muita harhaanjohtavia tietoja, joiden avulla lupa on aiheetta saatu). Olisi luontevaa, että olisi yhtä rangaistavaa järjestää rahankeräys ilman lupaa kuin järjestää rahankeräys tahallaan vilpillisesti ja aiheetta saadulla luvalla. Oikeiden tietojen antamisessa lupaviranomaiselle ei voida katsoa olevan kyseessä vain hallinnollisesti merkityksellisestä asiasta, vaan kysymys on koko rahankeräyksen oikeudellisen perusteen oikeutuksesta.

Lisäksi alempi rangaistusmaksimi vaikuttaa siihen, kuinka nopeasti rikoksen syyteoikeus vanhenee (syytteen nostamisaika lyhenee viidestä vuodesta kahteen vuoteen, rikoslaki 8 luku 1 §). Oletettavaa on, että väärin tietojen antaminen lupaviranomaiselle usein paljastuu jälkijätöisesti rahankeräyksenkin jo päätyttyä. Syytteen nostamisen määräajan lyhyys aiheuttaa kasvavan riskin siitä, että näistä teoista ei syytteitä ehditä nostamaan.

Muuta:

Kuten hallituksen esityksessä (s. 157 – 158) on katsottu, varojen jäädyttämistä ei ole nykyoikeuskäytännön valossa pidettävä sellaisena rangaistusluonteisena seuraamuksena, joka olisi ongelmallinen ne bis in idem -kiellon kannalta.

Helsingissä 14.1.2019,

Valtionsyyttäjä

Mikko Männikkö